יגאל דכתב רחמנא למה לי אם אינו ענין לחרמים תנהו ענין למעשר אימא תנהו ענין לבכור א] מעשר גאולה כמותו רב אשי אמר לא יגאל דמעשר לא ימכר הוא אמר רב אשי מנא אמינא לה דכתיב °והיה הוא ותמורתו יהיה קודש לא יגאל אימתי *עושה תמורה מחיים אימתי אינו נגאל מחיים הא לאחר שחיטה נגאל *הא בעי העמדה והערכה אלא שמע מינה לא יגאל לא ימכר הוא הניחא למ"ד *קדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה אלא למ"ד קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה מאי איכא למימר אנן הכי קאמרינן מי איכא ב] דמחיים לא מיפריק ולאחר שחיטה מיפריק אלמה לא מחיים דאלימא קדושתיה לא מיפריק לאחר שחיטה ג] (א) דאקיל ליה קדושתיה מיפריק ולא כל דכן הוא ומה מחיים דאלים למיתפס פריונו לא מיפריק לאחר שחיטה דלא אלים למיתפס פריונו ד] מיפריק אלא ש"מ לא יגאל לא ימכר הוא ולכתוב רחמנא לא ימכר אי כתב רחמנא לא ימכר הוה אמינא ה] איזדבוני הוא דלא מזדבן דקא עביד עובדין דחול אבל איפרוקי מיפריק דהא עיילי דמיו להקדש להכי כתב רחמנא לא יגאל דלא איזדבוני מיזדבן ולא איפרוקי מיפריק :

מתני' *בש"א לא ימנה ישראל עם הכהן ו] *לבכור וב"ה מתירין *ואפי' עובד כוכבים :

גמ' מתני' מני ר"ע היא דתניא בכור אין נמנין עליו אלא חבורה שכולה כהנים דברי בית שמאי וב"ה ז] אומרים אפילו זרים רבי עקיבא מתיר אפי' עובד כוכבים מ"ט דב"ש דכתי' °ובשרם יהיה לך ח] וגו' מה התם כהנים אין ישראל לא אף הכא כהנים אין ישראל לא

ובית

תורה אור

ויקרא כז

במדבר יח

תנהו ענין למעשר · למכירה : **מסתברא דאמעשר קאי שכן גאולה כמותו** · כך שמעתי ויש לי הרבה להשיב חדא דקאמר אי ט] בבעלים הקדש נינהו והרי הקדש בר פדייה שהרי קדשי בדק הבית נפדין כקדשי מזבח כדכתיב ואם המקדיש יגאל את ביתו ובעל כרחיך איצטריך למכתב בחרמים לא יגאל ועוד דקאמר תנהו ענין למעשר ומה לנו להביא לא יגאל אמעשר הרי כבר נאמר בו לא יגאל ואם למכירה קאמר היה לו עוד לומר אם אינו ענין לגאולה תנהו ענין למכירה אי נמי הוה ליה למימר לא יגאל דחרמים למה לי ש"מ לאפנויי ולדון גזירה שוה דמה כאן מכירה עמו אף מעשר מכירה עמו הילכך י] מדומה לי דהכי מיבעי לך למיגרס יא] אמר רבא לא ימכר דחרמים לא צריך והכי פירושה רבא אמר בלא גזירה שוה נפקא לן במעשר דאינו נמכר דלא ימכר דחרמים לא צריך הקדש נינהו והקדש אין הרשות ביד בעלים למוכרו לאחרים אלא לגזבר נמסר וה"נ כל כמה דאיתנהו יב] *ביד בעלים לא מזדבן חולין נינהו ונמכרין תנהו ענין למעשר דלא ימכר וכן עיקר : **מנא אמינא לה** · יג] *מדלא אסר ליה אלא מחיים דאי גאולה בבעלים דוקא יד] ולמידק הא לאחר שחיטה נגאל ותופס את דמיו : טו] **העמדה והערכה בעי** · אלא ודאי ליתיה בתורת פדיון כלל ואינו קדוש לתפוס את דמיו בקדושה והאי לא יגאל לא ימכר הוא ומשום דעביד ביה עובדא דחול קאסר ליה רחמנא הילכך מחיים דחמירא קדושתיה אסור לאחר שחיטה דאקליש' קדושתיה דהא נשחט בחוץ לאכילת זרים שרי למכור: גאולה משמע בבעלים ותופס ליה פדיונו דאי אין תופס פדיונו למה להו לבעליו לפדותו אלא לאו ש"מ לא ימכר משום עובדין דחול טז] קאסר ליה קרא : **להכי כתב לא יגאל** · יז] דמדאפיק מכירה בלשון גאולה שמע מינה דלא איזדבוני מיזדבן הוא ולא אפרוקי מיפריק ובגאולה גרידתא ליכא לאוקמה דא"כ יח] לא מצינן למידק הא לאחר שחיטה נגאל : **מתני' לא ימנה** · יט] אפי' אם זימן כהן אורח ישראל על הבכור בעל מום לא יאכל עמו : **גמ' מתני'** · דשרי עובד כוכבים באכילת בכור **מני ר' עקיבא היא** כ] דמתיר אליבא דב"ה קאמר ר' עקיבא דבית הלל מתירין אפי' עובד כוכבים : **מה** כא] **כחזה ושוק כהנים אין ישראל לא** · דכתיב אתה ובניך ובנותיך אתך :

הגי

כב] **פסק** מתני' מני רבי עקיבא היא · ואומר ר"י דהלכתא כב"ה דמתניתין דשרו אפי' לעובד כוכבים ולא כב"ה דברייתא דאסרי *ופליגי אר' עקיבא דהוי סתם במתני' ומחלוקת בברייתא כג] דהוי הלכתא כסתם דמתני' כדאיתא בהחולץ (יבמות דף מב:) *וכ"ש דהכא דסתם לן כלשון ברייתא דעדיף מאשר סתמי כדאיתא בסוף שבת (דף קמז:) והא *דפריסנא בסמוך טעמא דרבי עקיבא מדכתיב כצבי וכאיל ואמרינן דאידך מוקים לה כר' אלעזר הקפר פי' דדריש בריש פרק בני דחולין (דף כח:) מה פסולי המוקדשים בשחיטה אף צבי ואיל בשחיטה ועוף אין לו שחיטה אלא מדברי סופרים משמע דר"ע לית ליה דרבי אלעזר הקפר אלא סבר לה כרבי דדריש שחיטה מוזבחת כאשר צויתיך מלמד שנצטוה משה על רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה דלמא הכי קיי"ל כרבי ואע"ג דרבי יוסי בר חנינא בנזיר בפרק מי שאמר כד] (דף כט:) סובר דאין שחיטה לעוף מה"ת אין ראיה ממש שיהא הלכה כן דתנא הוא כדמוכח התם ועוד דר"ע כה] מלי סבר כר' אלעזר הקפר כו] וגמר חד מצבי וחד מאיל כדפרישית לעיל בפ' שני (דף טו:) גבי מה צבי ואיל פטורין מן הבכורה כו' ובהלכות גדולות משמע שרולה לפסוק כב"ה דברייתא ומשמע נמי דמדרבנן היא דפליגי ארבי עקיבא כז] °דפירשו שהחלב מותר לעובד כוכבים משום דאיתקש פסולי המוקדשים לאיל וצבי והבשר אסור להאכילו לעובד כוכבים מדרבנן ואין להביא ראיה לאסור לעובד כוכבים משום דקי"ל כההוא דרשא כח] ואכלת ולא לכלביך וה"ה לעובד כוכבים כדמוכח בפ' כל שעה (פסחים דף כט:) כט] דאשכחן כמה סתמי כך דאיתא הכא בפרק הלוקח בהמה (דף כא:) לעיל גבי חררת דם דתנן יקבר ובפרק עד כמה (לעיל דף כח:) מי שאינו מומחה וראה את הבכור ושחט על פיו הרי זה יקבר ולקמן בפרקין (דף לז:) השוחט את הבכור ונודע (עד) שלא הראהו כו' הבשר יקבר ובפ' בהמה המקשה (חולין דף סט:) גבי ל] יצא רובו ה"ז יקבר *אבל הך אין ראיה דשפיר אתיא כר"ע דהא לר"ע גופיה שמעינן ליה בפרק טבול יום (זבחים דף קג: וקד:) דאמר מדבריו למדנו שהשוחט את הבכור ונמצא טריפה שיאותו הכהנים בעורו משמע דבשרם אסור בהנאה והיינו טעמא כדפריסנא לעיל בפ' שני (דף יד:) גבי קדשים שקדם מום קבוע להקדשן דהיכא דשרי לישראל הוא דאיתקש לצבי ואיל ושרי אפילו לעובד כוכבים ולא איתסר מאכלת ולא לכלביך אבל היכא דאסור לישראל לא איתקש לצבי ואיל הילכך בכור שמת או נשחט בלא התרה או הותר ונמצא טריפה טעון קבורה כדמוכח הני סתמי ואפי' רבי עקיבא מודה כדאמר בפ' טבול יום (זבחים דף קד:) ואף ר"ע לא אמר לא] שיהא העור מותר אפי' בגבולין אלא כשהתירו מומחה אבל לא התירו מומחה לא לב] ובטריפה נמי *ואע"ג דשרי ר"ע העור אין הלכה כמותו כדמסקינן התם והלכתא כחכמים לג] דאמרי אין לא ראיתי ראיה אלא יצא לבית השריפה ומיהו לדידן לא בעי שריפה דהתם *במקדש הוא דבעי שריפה דבמקדש קאי ומ"ש שם בספרים והלכתא כחכמים בשר בקבורה והעור בשריפה פי' שם רש"י דלא גרס ליה דרבנן דאמרי בעור אלא יצא לבית השריפה לאו אדר"ע קיימי דאיירי בבכור בגבולין אלא אדרבי חנינא דאיירי בקדשי המקדש ומיהו קשיא בברייתא דלקמן בשמעתין (דף לג.) גבי שתי חטאות אחת תמימה ואחת בעלת מום דקאמר ר' אלעזר בר"ש אפי' בשר בעלת מום בקדרה וזורק דמה של תמימה אסורה וקתני עלה בתמורה בפ' ולד חטאת (דף כד.) יוצא לבית השריפה והשתא מאיזה טעם היא בשריפה כל עיקר פסולה לא הוי אלא משום דהויא כחטאת שכפרו בעליה דמתה וחטאות המתות דינם לד] *כשמתו ואי משום דכי נשחטו הויא ליה כעין קדשים פסולים שנפסלו אחר שחיטה שיוצאים לבית השריפה הא *בבכור תנן לה] דסבר כשנשחט שלא על פי מומחה וכשנמצא טריפה לו] הוי בקבורה כדפרישית ושמא יש לחלק בין בזמן הזה לזמן בית המקדש ואם הייתו מחלקים בין נשחט שלא על פי מומחה לשאר פסול שאירע אחר שחיטה היתה מיושבת גירסת הספרים דזבחים אלא שנגרום אפכא והלכתא כחכמים בשר בשריפה ועור בקבורה ובזמן הזה הוא דקאמר שלא החמירו על העור לשורפו כמו הבשר וא"ת מ"ש הא לז] במס' ערלה (פ"ג מ"ג) ומייתי לה בפ"ב דתמורה (דף לד.) האורג מלא הסיט מצמר הבכור ידלק הבגד ובכל הנך שהבאתי משמע דדינו של בכור בקבורה ואין לחלק בין *)שער לח] לשער דכה"ג פריך משער נזיר ופטר חמור דתנן התם יקבר ובמס' ערלה (שם) תנן בשער **)ובפטר חמור ידלק ואין נראה לחלות דהתם פריך משום דמשמע ליה מתני' לט] דהתם דקתני שער נזיר ופטר חמור דקאי שער אתרוייהו ועוד תניא נמי בתוספתא התולש צמר מבכור תם והניחו בחלון אע"ג שנולד לו מום לאחר מכאן ושחטו הרי זה יקבר וי"ל דאיכא לשנויי הכא כדמשני התם אפטר חמור כאן בשק כאן בשער פי' שער ממהר לכלות וסגי ליה בקבורה אבל אם עשה ממנו בגד חיישינן שמא יוליאוהו אחר שנקבר ובעי שריפה ואיכא דמשני התם ומוקי לה כר' יהודה דאמר אם רצה להחמיר על עצמו לשרוף את הנקברים רשאי :

ובית

*) בין למר לבכור גופיה דכי ה"ג פריך מפטר חמור דתנן נ"ק **) פטר נ"ק

עין משפט
נר מצוה

ט א מיי' פ"א מהל' בכורות הל' ג סמג עשין קמה קמו טוש"ע י"ד סי' שו סעיף ה:

אליבא דת"ק ופליגי נ"ק

[נ"ל וכ"ש הכא דסתם לן הנא בלשון ב"ה דעדיף כו' הג"ה]

דמפרש נ"ק

מכל הנך אין נ"ק

הע"ג נ"ק

במיתה נ"ק

נ"ל בבכור תנן יקבר כשנשחט כו'

גליון הש"ס

תוס' ד"ה פסק וכו' דפירשו שהחלב מותר לעובד כוכבים · עי' לעיל לא ע"ב הד"ה מבליעו :

מסורת הש"ס

[לעיל לא:]

[שבועות יא: חולין קל:]

[לעיל יד: תמורה לב:]

בי בעלים לא מזדבן ואי בי כהן חולין נינהו ומזבנים אא"ע אחרמים תנהו ענין אמעשר דלא כו' נ"ק

דלא יגאל דמעשר לא ימכר הוא מדלא נ"ק

[תמורה כד.]

[על הבכור כך איתא במשנה שבמשניות]

בקדשי מקדש הוא וכו' דאקדשי מקדש קאי נ"ק

הגהות הב"ח

(א) גמ' לאחר שחיטה דאקלישא קדושתיה :

רבינו גרשום

הנהו ענין למעשר האי לא יגאל יתירא ולמכירה: והאי בעי העמדה והערכה · קודם שיגאל ואי אפשר להעמידן שכבר נשחט אלא ש"מ לא ימכר הוא : הניחא למ"ד קדשי מזבח היו בכלל · מצות העמדה והערכה אמרת דלא מתריץ בלא יגאל ממש : אלא למ"ד וכו' · אמר לך רב אשי אנן הכי קא אמרינן כלומר מהא דייקינן דלא ימכר הוא דמי איכא מידי דמחיים כי אלים למיתפס פדיונו לא מיפריק ולאחר שחיטה דלא אלים מיפריק אלא ש"מ דהאי לא יגאל לא ימכר הוא : לא ימנה ישראל עם הכהן : על הבכור בעל מום לאוכלו עמו :

אוכל

שיטה מקובצת

א] לבכור מסתברא מעשר גאולה כמותו : ב] איכא מידי דמחיים : ג] שחיטה דאקלישא ליה : ד] פריונו אינו דין דלא מיפריק : ה] אמינא מודבן הוא דלא איזדבוני : ו] הכהן על הבכור וב"ה : ז] וב"ה מתירין אפילו : ח] לך כחזה התנופה ושוק הימין מה : ט] אי בי בעלים הקדש : י] הילכך כמדומה לי : יא] למיגרס רבא אמר לא : יב] דאיתנהו בי בעלים לא מזדבן הס"ד ומה"ד חולין : יג] דלא אסר : יד] דוקא ליכא למידק הא : טו] דהעמדה והערכה: טז] דחול הוא קאסר : יז] דמדאפקי למכירה בלשון : יח] דא"כ בגאולה לא : יט] תיבת אפילו נמחק : כ] היא ר"ע מתיר אליבא : כא] מה התם בחזה : כב] תיבת פסק נמחק : כג] ומחלוקת בברייתא הלכתא כסתם מתני' כדאיתא בהחולץ וכ"ש הכא דסתם לן בלשון ב"ה דעדיף משאר כו' והא דפריש : כד] שאמר ואני : כה] דר"ע נמי מצי : כו] וגמר ס"א ומפיק חד : כז] עקיבא דפירש שהחלב מותר להאכילו לעובד כוכבים : כח] דרשא דואכלת ולא : כט] שעה ואשכחן להו למה סתמי הכי לעיל בפ' הלוקח בהמה גבי חררת : ל] גבי מבכרת יצא רובו ה"ז יקבר מכל הנך אין ראיה: לא] אמר פי' שיהא : לב] לא ובנטרפה נמי : לג] כחכמים פי' דאמרי : לד] דינם בקבורה כשמתו : לה] תנן יקבר כשנשחט : לו] טריפה נמי הוי : לז] הא דתנן במס' : לח] שער לשאר דכה"ג : לט] מתני' דהתם דקתני :